

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка та фінанси підприємств

Галузь знань **07 “Управління та адміністрування”**

Спеціальність **073 «Менеджмент»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Івано-Франківськ, 2022-2023 н.р.

Робоча програма Економіка та фінанси підприємств для студентів спеціальності 073 «Менеджмент». 14 с.

Розробник:

Жук О.І. – к.е.н., доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри управління та бізнес-адміністрування

Протокол від 30 серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри управління
та бізнес-адміністрування

П'ятничук І. Д.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	вибіркова	
	Спеціальність 073 «Менеджмент»		
Змістових модулів – 2	Освітня програма Бізнес-адміністрування	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: виконується в межах самостійної роботи		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 8	16 год.	6 год.	
	Практичні заняття		
	14 год.	4 год.	
	Лабораторні заняття		
	-	-	
	Самостійна робота		
	60 год.	80 год.	
	Індивідуальні завдання		
-	-		
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50 %

для заочної форми навчання – 12,5 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни “Економіка та фінанси підприємств” полягає у формуванні у студентів знань з питань теорії і практики щодо механізму функціонування підприємства, фінансових відносин, що відбуваються на підприємствах різних організаційно-правових форм господарювання та напрямків фінансово-економічної діяльності підприємства.

Основними цілями вивчення дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів та набуття знань щодо:

- планування діяльності підприємства та механізму функціонування підприємств різних організаційно-правових форм господарювання;
- визначення виробничих потужностей підприємства та обсягів виробництва продукції;
- планування та визначення необхідного обсягу ресурсного потенціалу підприємства,
- формування та використання трудових, майнових і фінансових ресурсів;
- аналізу та планування доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства;
- оцінки фінансово-економічних результатів діяльності підприємства.

Компетентності

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ФК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації

Програмні результати навчання

ПРН 3. Проектувати ефективні системи управління організаціями;

ПРН 5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах

ПРН 13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу)

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економічні засади діяльності підприємства

Тема 1. Теоретичні засади економіки підприємств та фінансів підприємств

1. Підприємство як економічний суб'єкт. Види і організаційно-правові форми підприємств

2. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування

2. Принципи та чинники, що визначають організацію фінансів підприємств

3. Фінансова діяльність підприємства. Зміст і організація фінансової роботи на підприємстві

Тема 2. Планування діяльності підприємства та особливості його здійснення

1. Планування як функція управління підприємством

2. Типи та види планування

3. Методи і прийоми у плануванні

4. Формування системи планування на підприємстві
5. Організація розроблення планів на підприємстві

Тема 3. Активи підприємства

1. Структура та види активів підприємства
2. Джерела формування активів підприємства
3. Оцінювання необоротних активів підприємства
4. Показники стану оборотних активів та ефективності їх використання
5. Методика оцінки виробничого, операційного, фінансового циклів підприємства

Тема 4. Виробнича потужність підприємства та виробництво продукції

1. Поняття виробничої потужності підприємства.
2. Методика розрахунку виробничої потужності підприємства
3. Показники ефективності використання виробничої потужності
4. Планування обсягів виробництва продукції. Виробнича програма підприємства
5. Методика розрахунку показників плану виробництва продукції

Тема 5. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

1. Потреби підприємства у трудових ресурсах
2. Продуктивність праці та фактори впливу на неї
3. Планування фонду оплати праці
4. Методика обчислення фонду оплати праці за різних систем та форм оплати праці
5. Система утримань та нарахувань у системі оплати праці

Змістовий модуль 2. Організація фінансової діяльності підприємств

Тема 6. Витрати та доходи підприємства

1. Класифікація витрат підприємства
2. Планування витрат підприємства
3. Формування та аналіз собівартості продукції
4. Сутність доходів підприємства, їх види
5. Механізм формування доходів підприємства.
6. Методи планування доходів підприємства

Тема 7. Кредитування підприємства

1. Принципи кредитування та класифікація форм і видів кредитів, що залучаються підприємствами
2. Форми та видів банківського кредиту
3. Методи оцінки кредитоспроможності підприємства

Тема 8. Оцінка фінансово-економічних результатів діяльності підприємства

1. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства: мета, задачі та джерела інформації
2. Види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства
3. Прибуток, його види та джерела формування
4. Показники рентабельності підприємства та фактори, які їх визначають
5. Показники оцінки фінансового стану підприємства
6. Оцінка ефективності основних видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної, фінансової

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Економічні засади діяльності підприємства												
Тема 1. Теоретичні засади економіки підприємств та фінансів підприємств	9	2	1	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Планування діяльності підприємства та особливості його здійснення	9	2	1	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Активи підприємства	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 4. Виробнича потужність підприємства та виробництво продукції	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 5. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	12	2	2	-	-	8	11	1	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	54	10	8	-	-	36	55	3	2	-	-	50

Змістовий модуль 2. Організація фінансової діяльності підприємств												
Тема 6. Витрати та доходи підприємства	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 7. Кредитування підприємства	12	2	2	-	-	8	11	1	-	-	-	10
Тема 8. Оцінка фінансово-економічних результатів діяльності підприємства	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	36	6	6	-	-	24	35	3	2	-	-	30
Усього годин	90	16	14	-	-	60	90	6	4	-	-	80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Теоретичні засади економіки підприємств та фінансів підприємств	1
2.	Тема 2. Планування діяльності підприємства та особливості його здійснення	1
3.	Тема 3. Активи підприємства	2
4.	Тема 4. Виробнича потужність підприємства та виробництво продукції	2
5.	Тема 5 Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	4
6.	Тема 6. Витрати та доходи підприємства	2
7.	Тема 7. Кредитування підприємства	2
8.	Тема 8. Оцінка фінансово-економічних результатів діяльності підприємства	2
	Разом	14

6. Теми лабораторних занять

Відповідно до робочої програми з дисципліни Економіка та фінанси підприємств лабораторні заняття не заплановані.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни Економіка та фінанси підприємств складається з різних її видів:

- 1) підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних занять);
- 2) самостійне поглиблене опрацювання тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом та проходження тестування за результатами

опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Теоретичні засади економіки підприємств та фінансів підприємств	6
2.	Тема 2. Планування діяльності підприємства та особливості його здійснення	6
3.	Тема 3. Активи підприємства	8
4.	Тема 4. Виробнича потужність підприємства та виробництво продукції	8
5.	Тема 5 Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	8
6.	Тема 6. Витрати та доходи підприємства	8
7.	Тема 7. Кредитування підприємства	8
8.	Тема 8. Оцінка фінансово-економічних результатів діяльності підприємства	8
	Разом	60

9. Методи навчання

За характером пізнавальної діяльності, при вивченні дисципліни Економіка та фінанси підприємств використовуються наступні методи навчання.

Методи навчання	Характеристика
Наочні методи навчання	Ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації (читання лекцій та підготовка практичних завдань із використанням мультимедійних презентацій, демонстрація тематичних відеороликів).
Інтерактивні методи навчання	Ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм. Серед інтерактивних методів навчання використовуються: відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти, кейс-стаді, дискусії, мозковий штурм, ігровий метод.
Практичні методи навчання	Передбачають виконання практичних завдань. Серед практичних методів навчання використовуються практичні роботи, вправи, написання есе.
Інноваційні методи навчання	Поєднують інтерактивні та комп'ютерні технології. Серед інноваційних методів навчання використовуються: компетентнісний метод (спрямований на розвиток професійних навичок, вмінь та якостей здобувачів освіти), проектно-дослідницький метод (спрямований на вирішення проблемного питання через розвиток пошукових та аналітичних якостей здобувачів освіти, а також навичок командної роботи), використання інформаційно-комунікаційних технологій та діджитал-інструментів. Програми і сервіси, які використовуються: сервіси та програмні продукти від

	Microsoft, інструменти Google, графічні редактори Crello та Canva, хмарне презентаційне програмне забезпечення Prezi, конструктор лендінгових сторінок of.ua, Diagrams.net, Kahoot, Mentimeter, QR Генератор, Cutt.ly.
Методи дистанційного навчання	Ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської авторської системи дистанційного навчання, платформ для організації відеоконференцій: Zoom Video Communications, Google Meet, Cisco Webex.

10. Методи контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за виступ та виконання письмового завдання студентом. Передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми під час роботи на практичних заняттях та набутих професійних навичок під час виконання практичних завдань.

Оцінювання відповідей здобувачів освіти на практичних заняттях відбувається згідно навчального розкладу за 100 бальною шкалою. Вага оцінки за кожен вид навчальної роботи та відповідну тему відображена у таблиці. Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за виконання завдань на практичних заняттях складає 60 балів.

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Вид навчальної роботи	№ теми								Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Практичне заняття (опрацювання завдання)	6	6	8	8	8	8	8	8	60
Самостійна робота (тестування з теми)	5	5	5	5	5	5	5	5	40
Максимальна к-ть балів									100

Критерії поточного оцінювання:

«90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

«70-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«50-69 балів» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

«Менше 50 балів» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру, взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни чи підготувавши дайджест (добір уривків з різних джерел на певну тематику). У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки:

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які пройшли навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру.

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які взяли участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни.

1 бал – нараховується здобувачам освіти, які підготували дайджест на певну тематику в межах вивчення дисципліни.

Також за рішенням кафедри управління та бізнес-адміністрування здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4).

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Контроль за самостійну роботу.

Самостійна робота здобувачів освіти передбачає:

Тестування.

Тестовий контроль. Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) (дві спроби – кращий результат).

Оцінювання за кожен тестовий контроль здійснюється за 100 бальною шкалою. Вага оцінки за відповідну тему відображена у таблиці вище. Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за тестовий контроль складає 40 балів.

Підсумковий семестровий контроль являє собою підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що з даної дисципліни здійснюється у формі заліку.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у

стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань.

Повторне складання допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.

Якщо студент не склав навчальну дисципліну за талоном 3, дозволяється повторне вивчення навчальної дисципліни впродовж наступного семестру (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).

Шкала оцінювання для заліку

університетська	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
25-49	FX	не зараховано
0-24	F	

11. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:

1. Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

3. Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

4. Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності».

Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Пропуски занять (відпрацювання)

Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4).

Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4-5).

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти».

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019)

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

12. Рекомендовані літературні джерела

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>
2. Економіка підприємства. Теорія : навчальний посібник / В.І. Захарченко, М.М. Меркулов, О.В. Балахонова ; Міністерство освіти і науки України, Одеський національний політехнічний університет імені І. Мечникова, Одеський національний політехнічний університет, Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. Львів: Видавництво «Магнолія 2016», 2019. 323 с.
3. Фесіна Ю.Г. Економіка та фінанси підприємства. Конспект лекцій для студентів спеціальності «Менеджмент». Луцьк, 2016. 142 с.
4. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Юрченко, Р. С. Кравчук, І. Б. Запужляк, І. І. Василик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. - 377 с.
5. Економіка підприємства: навчальний посібник / Герасимчук З.В., Науменко С.В., Ткачик В.І., Вахович І.М., Ковальська Л.Л., Кривов'язюк І.В., Камінська І.М., Хвищун Н.В. Луцьк, 2010. 632 с.
6. Економіка підприємства: навч. посіб. / За заг. ред. О. М. Бандурки. Харків, 2017. 192 с.
7. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ, 2016. 378 с.
8. Посохов І.М., Дюжев В.Г., Сусліков С.В., Тимофєєва К.О. Економіка підприємства: навч. посіб. Харків, 2016. 380 с.
9. Економіка підприємства: навчальний посібник / укладачі: Н.В. Романченко, Т.В. Кожемякіна, К.В. Пічик ; Національний університет "Києво-Могилянська академія". Київ: НаУкма, 2018. 302 с
10. Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Ч. 1. Вінниця, 2016. 126 с.
11. Біла О.Г. Фінанси підприємств: навчальний посібник / О.Г. Біла, О.І. Юсипович, Т.В. Мединська; Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Київ : Алерта, 2016. 185 с.
12. Гук О.В. Фінансова криза на підприємстві: причини, наслідки та способи подолання / О.В. Гук // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 2. Т.2. – С.206- 210.
13. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с URL^ <http://dcmaup.com.ua/assets/files/finansi-pidpriemstv-2018.pdf>
14. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 262 с.
15. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 504 с.

16. Бровко Л. І., Бровко Є. І., Крижановський О. О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. Економіка та держава. 2019. № 9. С. 57-63.

17. Войнаренко М. П., Рзаєва Т. Г. Ділова активність підприємств: проблеми аналізу та оцінки : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2017. 284 с.

18. Житар М. О., Ярова Л. С. Елементи механізму підвищення ефективності фінансового потенціалу підприємства. Бізнес Інформ. 2020. № 11. С. 347-355.